

LANDELIJK NIEUWS

Luchtvervuiling

LEIDEN - Ook droge duinen hebben, zo leert de bijdrage van Bart van Tooren aan dit nummer van Duin (pag. 4 t/m 6), te lijden van luchtverontreiniging. Naar het oordeel van deskundigen komen vergrassing, vermossing en andere aftakelingsprocessen op aanzienlijke schaal voor.

De rijksoverheid heeft zich als doel gesteld de luchtverontreiniging in de komende decennia terug te brengen tot voor de natuur acceptabele waarden. Dit zogenaamde brongerichte beleid heeft flankerend beleid nodig om te voorkomen dat tegen de tijd dat het milieu weer schoon is, de meest gevoelige plante- en diersoorten uit Nederland verdwenen zijn. Dit flankerend beleid heeft inmiddels gestalte gekregen in het project "Effektgerichte Maatregelen Verzuring in natuurterreinen", kortweg EGM genoemd. Doelstelling van dit project is: Het nemen van tijdelijke overlevingsmaatregelen voor bedreigde ecosystemen, door zodanige condities te scheppen dat de basiskwaliteiten van deze ecosystemen worden hersteld, gehandhaafd of ontwikkeld. In dit project wordt aandacht besteed aan de uitvoering van effectgerichte maatregelen, aan monitoring en effectmeting en aan voorlichting.

Thans is voor dit project op jaarbasis vijf miljoen gulden beschikbaar, terwijl dit budget na behandeling van Nationaal Milieubeleids Plan en Natuurbeleidsplan in de Tweede Kamer mogelijk nog verhoogd wordt.

Voor enkele landschapstypen zijn deskundigenteams in het leven geroepen, die bij het richting geven aan en de begeleiding van het project een belangrijke rol spelen. Het team dat zich met de droge duinen bemoeit bestaat uit: T.W.M. Bakker, F.v.d. Meulen, J.A. Klijn en C.T.M. Versteeg.

Beheerders die menen dat er in hun duinterrein mogelijkheden zijn tot het uitvoeren van effectgerichte maatregelen worden bij deze uitgenodigd contact op te nemen met de secretaris van het deskundigenteam droge duinen, C.T.M. Versteeg, Bureau Duin & Kust, tel. 071-142556. T.B.

Dynamisch handhaven

DEN HAAG/UTRECHT - Zowel de Raad voor advies van de Ruimtelijke ordening (RaRo) als de Natuurbeschermingsraad kiezen, als reactie op de nota "Kustverdediging na 1990" van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat, voor het handhaven van de huidige kustlijn. Maar dan wel op een dynamische

Stuivende duinen langs de kust passen binnen een dynamisch beheer van de zeereep (foto: Marc Janssen).

Regio	Gebied	Beheer	Opp.	Aantal dieren	sinds
Terschelling	de Groede	SBB	400	schapen	eeuwen
	Landerumer Heide	SBB	25	22 schapen	1988
Vlieland		SBB	2	enkele schapen	?
Texel		SBB	800	500-600 schapen	1982
	vochtige vallei	SBB	200	30 koeien	1989
Zwanenwater		NM	100	13 koe, 2 kalf, 2 paard	1981
		NM	60	12 koe, 1 stier	1989
NHD	de Bleek	PWN	8	8 pinken	1988
	Koningsbos-zuid	PWN	6	5 pinken	10 jaar
	Koningsbos-noord	PWN	9	7 pinken	10 jaar
	Vennewater	PWN	19	5-15 paarden	10 jaar
	Vennewater	PWN	10	7 koeien	10 jaar
Z-Kennemerland	Vennewater-noord	PWN	10	max. 16 pinken	10 jaar
	Duin + Kruidberg en				
	Midden Heerenduin	NM	30	5 koe, 5 kalf, 3 pony's	1989
	Middenduin	SBB	23	3-7 koeien	1980
AWD	Eiland van Rolvers	GWA	14	8 pinken	1985
	Zeedorpenlandschap	GWA	140	30-40 koeien	1988
Voore		ZHL	130	12 pony's, 5 koeien	1989
	Goeree	WMZ	116	300-500 schapen	?
Schouwen	Groene strand	NM	70	50 koeien	10 jaar
	Vallei Westerhoofd	NM	8	10 schapen	?
	Vroongronden	SBB	150	50 pony's, 40 schapen	10 jaar
	Zepeduinen	NM	300	55 pony's	1983
	nabij Watergat	part.	100	30 koeien	?

en flexibele manier. Beide adviesorganen van de rijksoverheid volgen hiermee het standpunt van de Stichting Duinbehoud. In dit standpunt wordt het verlaten van de huidige kustlijn afgewezen, maar ook een te rigide handhaving van de huidige zeereep. Er wordt meer aandacht gevraagd voor natuurontwikkeling langs de kust. Zo zou op plaatsen waar de veiligheid van het achterland niet in het geding is, ruimte kunnen worden gegeven aan natuurlijke processen als sluftvorming en verstuing. Een beetje afslag langs de kust kan in deze optiek positief uitpakken voor de natuur. M.J.

Begrazing in de duinen

LEIDEN - In DUIN 89/4 is op pagina 159/160 een artikel opgenomen dat een overzicht poogt te geven van het begrazingsbeheer in de Nederlandse duinen. Op verzoek zijn de gegevens daaruit aangevuld en in tabelvorm geplaatst. Tevens is bij het artikel niet vermeld dat ook gebruik is gemaakt van een overzicht

dat Buro Duin+Kust heeft opgesteld medio 1988. Dit wordt bij deze rechtgezet; een deel van onderstaande gegevens is ook ontleend aan dit overzicht.

Mocht u nog belangrijke aanvullingen hebben op dit overzicht, dan kunt u dit doorgeven aan de redactie. M.T.

Triodosbank

LEIDEN - Met ingang van het nieuwe jaar zijn de financiële reserves en enkele andere financiële zaken van de Stichting Duinbehoud ondergebracht bij de Triodosbank.

De reden voor deze overstap is de verantwoorde wijze waarop de Triodosbank haar geld belegt. Niet in grootschalige speculatieprojecten of in milieuvervuilende activiteiten, maar in kleine projecten die zorgvuldig worden geselecteerd. Belangrijke criteria die de Triodosbank hanteert bij het doen van investeringen (met onze spaarcenten) zijn de sociale aanvaardbaarheid en de milieuvriendelijkheid. Recent zijn bijvoorbeeld investeringen gedaan in windenergie (op Neeltje Jans en bij de Kreekraksluisen), biologisch dynamische landbouw (op Costa Rica) en natuurbeheer (met Franse Limousins op schorren in de wadden). M.J.

NOORD-HOLLAND

Diepinfiltratie Overveen

HAARLEM - Het waterleidingbedrijf Zuid-Kennemerland (WLZK) wil ernst maken met het herstel van de vochtige duinvalleien. Kort geleden is zij gestart met het opstellen van een Milieu-effektrapport. Hierin worden alternatieven uitgewerkt voor vervanging en uitbreiding van de huidige waterwinning in de Kennemerduinen ter grootte van 10 miljoen m³ drinkwater.

De eerste tussenresultaten, die betrekking hebben op het alternatief diepinfiltratie, zijn hoopvol. De meest milieuvriendelijke lokatie voor diepinfiltratie die uit het onderzoek naar voren komt, ligt buiten de duinen ten zuiden van Driehuis langs het spoor. Zeer opmerkelijk in dit onderzoek is, dat ook de vanuit de waterwinvisie meest optimale lokatie buiten het duingebied ligt: tussen de bebouwing van Overveen en Bloemendaal. Beide alternatieven bieden goede mogelijkheden voor een veilige drinkwaterproductie en een herstel van de vochtige valleien in het duingebied.

Een derde lokatie voor diepinfiltratie die verder onderzocht wordt, ligt bij 't Wed. Deze lokatie was in eerste instantie geselecteerd door het waterleidingbedrijf, maar is noch voor het natuurbehoud noch voor de waterwinning de beste keuze. M.J.

Kustplan IJmuiden

IJMUIDEN - Het plan van Rijkswaterstaat om voor de kust ten noorden van IJmuiden een groot depot aan te leggen voor vervuild slib stuit bij de vijf IJmond-gemeenten op grote weerstand. De gemeenten Beverwijk, Velzen, Heemskerk, Castricum en Uitgeest vrezen een verontreiniging van het milieu door het depot. Het plan ontmoette al eerder grote weerstand bij de bevolking. In Wijk aan Zee voerden de bewoners actie door demonstratief hun huizen te koop aan te bieden (te bevragen bij Rijkswaterstaat). M.J.

Directeuren in de aanval

VOGELENZANG - Nadat directeur Hieter van het Duinwaterbedrijf Zuid-Holland in zijn nieuwjaarstoespraak stelling heeft genomen vóór uitbreiding van de waterwinning in de duinen (zie pg. 3 van deze DUIN), doet ook directeur Gast van het Amsterdamse drinkwaterbedrijf van zich spreken. De directeur verkondigt de stelling, dat het beheer van het

duingebied tussen Noordwijk en Zandvoort door het drinkwaterbedrijf de beste garantie is voor natuurbehoud. Het onderbrengen van het gebied in bijvoorbeeld een Nationaal Park heeft het gevaar, dat er via de gemeentelijke politiek maatschappelijke belangen en commerciële invloeden een belangrijke rol gaan spelen. En voor je er erg in hebt, aldus de directeur, staan er overal in het natuurgebied patatkramen en dergelijk.

Aan de ernstige aantasting van het duingebied door de huidige drinkwaterbereiding wil de directeur vooralsnog niets veranderen. De nieuw te bouwen koolfilters (als extra zuiveringsstap) worden ná de duinpassage geplaatst. Waarmee wel de volksgezondheid, maar niet het natuurbehoud wordt gediend. Ook van diepinfiltratie wil de directeur nog niets weten. Aan die techniek kleven naar zijn mening (na ruim 10 jaar onderzoek en experimenten) nog teveel risico's. M.J.

Natuurmonument Zandvoort

DEN HAAG - De Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij heeft op 23 januari jl. delen van het duingebied ten noorden van Zandvoort aangewezen als beschermd natuurmonument. Dit gebied is 610 ha groot en herbergt een waardevolle flora en fauna. In het toekomstige natuurmonument vinden we o.a. de plantensoorten Parnassia, Kleine steentijm, Kandelaartje, Grote teunisbloem en Duinroos. Diersoorten die we er vinden zijn o.a. Vos, Hermelijn, Rugstreeppad, Zandhagedis en Baardvleermuis.

Een van de activiteiten die met de aanwijzing van de duinen bij Zandvoort als beschermd natuurmonument nog niet kan worden tegen gehouden is het autoracen; de geluidsoverlast zal nog gewoon doorgaan (foto: Marc Janssen).

Met deze aanwijzing komt hopenlijk een einde aan de ongebreidelde aantasting van dit waardevolle duingebied. Zoals bekend heeft de gemeente Zandvoort, die eigemaar is van het zuidelijk deel van het toekomstig natuurmonument, in het verleden weinig gedaan om het duingebied te beschermen. Het gebied is intensief gebruikt als schietterrein voor de gemeentepolitie van Zandvoort, een aantal voormalige duinakkertjes zijn ernstig vervuild met rioolwater van de gemeente Zandvoort en een groot aantal duinakkertjes worden veel te intensief gebruikt. Het is te hopen, dat de gemeente Zandvoort na jaren natuurvriendelijk terreinbeheer nu meewerkt aan het herstel van dit duingebied.

Er blijft voornamelijk echter één schadelijke activiteit bestaan: de gigantische geluidsoverlast door het circuit van Zandvoort. De enige maatregel die de gemeente Zandvoort overweegt, is het optrekken van landschapsontsierende geluidswallen. Het is eigenlijk onbegrijpelijk, dat de betrokken overheden nog steeds geen "nee" durven zeggen tegen deze zwaar milieubelastende activiteit zo dicht tegen een natuurgebied aan. M.J.

ZUID-HOLLAND

Westduinpark Natuurmonument

DEN HAAG - De Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij heeft op 13 november jl. delen van het Westduinpark aangewezen als beschermd natuurmonument. Het Westduinpark ligt tussen Scheveningen en Kijkduin en heeft een oppervlakte van 230 ha. Onder de aanwijzing valt ook het stuk dat bekend staat onder de naam "Bosjes van Poot". Haagse woningbouwplannen, zoals het nu definitief afgewende Vossendel-plan (zie hiervoor het aparte bericht), worden hiermee een stuk moeilijker. Naast deze stedelijke druk heeft het gebied, door haar ligging vlakbij Den Haag, ook een grote recreatieve druk. Het is de bedoeling het dichte padennet van het Westduinpark op termijn te herzien, zodat delen van het duingebied meer rust krijgen. M.T.

Noordwijk Natuurmonument

NOORDWIJK - Het duingebied direct ten noorden van Noordwijk, met een oppervlakte van 30 ha, is aangewezen als beschermd natuurmonument. De Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij nam dit besluit op 13 december. Het duingebied, dat in bezit is van de gemeente Noordwijk, bestaat uit een relatief smalle strook jonge duinen. Ondanks intensief recreatief gebruik zijn de duinhellingen nog rijk aan bijzondere plantensoorten en is het van belang als broed-, rust- en fourageergebied voor een groot aantal vogelsoorten. Via een beheers- en inrichtingsplan zal de recreatie beter gezoneerd moeten gaan worden en de natuurwaarden verder ontwikkeld. Enige jaren geleden nog staken plannen de kop op die dit gebied om toverden in een tweede Noordwijkse golfbaan. Deze zijn inmiddels van de baan. M.T.

Bouwplan Vossendel

DEN HAAG - Het plan Vossendel van de gemeente Den Haag, het bouwen van 350 woningen in het Westduinpark, is definitief van de baan. Een kleine maand voordat de zaak behandeld zou worden door de Raad van State heeft de gemeenteraad van Den Haag haar beroep ingetrokken. Vorig jaar besloot Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland dat de natuur hier belangrijker was dan wonen. Het bestemmingsplan, dat de woningbouw mogelijk maakte, werd niet goedgekeurd.

Twaalf organisaties, waaronder de Stichting Duinbehoud, hadden hiertegen bezwaar gemaakt. De woningbouw zou plaats gaan vinden in een nog ongeschonden duingebied. Inmiddels is het deel van het Westduinpark waarin het plan Vossendel ligt aangewezen als beschermd natuurmonument. M.T.

Planologische bescherming

DEN HAAG - Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland willen dat per 1 januari 1991 het totale Zuidhollandse duingebied is beschermd via bestemmingsplannen. Als dit niet het geval is zullen zij gebruik maken van hun bevoegdheid een aanwijzing te geven. Dit betekent dat gemeenten van bovenaf een planologische regeling wordt opgelegd. Dit staat in de jaarlijkse rapportage "Informatie- en Signaleringsystemen van de Zuidhollandse duinen".

Er zijn op dit moment twee gebieden waarvoor een bestemmingsplan ontbreekt: de Oostduinen in Den Haag en de Dixhoofdriehoek bij Hoek van Holland. M.T.

Jachtbeleid Staatsbosbeheer

DEN HAAG/NOORDWIJK - De Stichting Duinbehoud heeft aan de directie Staatsbosbeheer het verzoek gericht bij het verlenen van nieuwe jachtvergunningen in het voormalige Kroondomein uit te gaan van de natuurbelangen. Het Kroondomein omvat het overgrote deel van de duingebieden tussen Den Haag en Noordwijk. Tot voor kort konden jagers hier zonder veel beperkingen en controle hun gang gaan. Dit was mogelijk omdat ze het jachtrecht kregen of huurden van het Koninklijk Huis. Deze toestand is dit jaar heftig door de Stichting Duinbehoud bekritiseerd.

Inmiddels is het jachtrecht door de Koningin overgedragen aan Staatsbosbeheer. De vergunningen van de huidige jagers lopen voor het overgrote deel in juni 1990 af. De Stichting Duinbehoud verwacht van Staatsbosbeheer dat ze vanaf dat moment in dit gebied een natuurvriendelijk jachtverhuurbeleid voert. Hierbij moet voorop staan dat alleen gejaagd mag worden als dit onvermijdbaar is. M.T.

Meijndel wordt heringericht

WASSENAAR - De vallei Meijndel, wellicht het drukst bezochte duingebied van Nederland moet anders worden ingericht. Dit

geluid is al een tiental jaren te horen, maar tot nu toe is daar nog weinig van terecht gekomen. De Stichting Duinbehoud gaat helpen dit proces op de rails te zetten. Met financiële steun van de provincie wordt begin 1990 onderzoek gedaan. Gekeken wordt o.m. naar de mogelijkheden om niet-duingebonden recreatie buiten Meijndel te verplaatsen. Hieraan gekoppeld moet natuurontwikkeling en -herstel in het hart van het duingebied plaatsvinden. De provincie Zuid-Holland heeft medegedeeld met concrete voorstellen te komen als het rapport van Duinbehoud klaar is. M.T.

Symposium Duinbehoud

LEIDEN - Op 18 april 1990 wordt in Leiden een symposium gehouden door de Stichting Duinbehoud. Op deze dag worden de werkgroep Berkheide (die samen met de werkgroep Waterwinning de basis vormde van de Stichting Duinbehoud) en het duingebied Berkheide in het zonnetje gezet. De werkgroep Berkheide bestaat dan 15 jaar en krijgt het mooiste verjaardagskadootje van Minister Braks: Berkheide wordt definitief aangewezen als Beschermd- en Staatsnatuurmonument.

De lezingen en discussies zullen die dag in het teken staan van het hele Zuidhollandse duingebied. Hierbij ligt de nadruk op het plaatselijk natuurbeleid en de inpassing van het recreatieve medegebruik. U kunt zich opgeven voor het symposium door overmaking van f30,- (donateurs f20,-) op giro 3505200 t.n.v. Stichting Duinbehoud te Leiden o.v.v. "symposium Berkheide". De inschrijving sluit op 11 april. Voor meer informatie kunt u bellen naar het kantoor van Stichting Duinbehoud, 071-131800. M.T.

Smalspoor Berkheide

KATWIJK - De Nederlandse Smalspoor Stichting heeft besloten zelf de rails op te breken die op dit moment in Berkheide liggen en de ritten daar te beëindigen. Dit zal gebeuren wanneer de vervangende lokatie in de buurt van Valkenburg gereed is. In 1990, en waarschijnlijk ook in 1991, zal het treintje nog wel een aantal malen rijden.

Twee jaar geleden was er nog sprake van uitbreiding van het smalspoor. Na protesten van onder meer de Stichting Duinbehoud is dit niet doorgegaan en is gekeken naar de mogelijkheden het spoor te verplaatsen naar elders. M.T.

DUINGEBIED

Jachtbeleid Braks aangevochten

SCHOUWEN - De Stichting Duinbehoud en de Vogelbescherming hebben Kroonberoep aangetekend tegen de vergunning die Minister Braks heeft verleend voor jachttuioefening in het Beschermd- en Staatsnatuurmonument "Kop van Schouwen". De vergunning maakt onder meer de jacht op houtsnippen mogelijk.

Dit is onverklaarbaar en onverdedigbaar. De vogel veroorzaakt geen enkele schade en is juist één van de bijzondere kenmerken van het natuurmonument. Verder wordt de jacht op Ree, Konijn, verwilderde katten, Vlaamse gaai, Zwarte kraai, Ekster, Houtduif, Haas, Fazant, Wilde eend en Meerkoet toegestaan. In het beroep wordt duidelijk gemaakt dat voor natuurgebieden, en helemaal voor officieel beschermde natuurmonumenten, de regel moet gelden dat er niet gejaagd mag worden. Van deze regel mag slechts in hoge uitzondering worden afgeweken: wanneer het voor het natuurbeheer noodzakelijk is of als door afschot belangrijke wildschade effectief en efficiënt wordt voorkomen. M.T.

Werkhaven wordt natuurgebied

MIDDELBURG - Een deel van de Zeeuwse Schelpenhoek op Schouwen-Duivenland zal worden ingericht als natuurgebied. Dit voormalige werkterrein van Rijkswaterstaat is 70 ha groot en gebruikt bij de aanleg van de Deltawerken. Het plan van de Provincie Zeeland voor herinrichting behelst het verwijderen van dammen en stenen. Vervolgens wil de provincie opgespoten zand formeren tot duintjes waarin krekken worden uitgebaggerd.

M.J.

BUITENLAND

Conferentie over kustmilieu

MARSEILLE - In oktober jl. is in Marseille een conferentie van de Europese Gemeenschap over het kustmilieu van de lidstaten gehouden. Er werd door regeringsvertegenwoordigers gerapporteerd over watervervuilingsaspecten van kustwateren enerzijds en over ruimtelijke ordeningsaspecten van de kuststrook anderzijds. Ook waren enkele internationale milieu-organisaties uitgenodigd, waaronder de EUDC.

Uit de rapportages en discussies bleek, dat de situatie in diverse landen nog zeer slecht is. De situatie in Italië en Griekenland werd algemeen als meest erbarmelijk beoordeeld, onder meer door gebrek aan interesse van regeringszijde, in Italië ook door competentiekwesties tussen bestuurslagen. Veel aandacht was er voor de situatie in Spanje en Portugal vanwege de problemen met het toerisme. Vanuit deze landen werd wel benadrukt, dat de nationale overheden steeds meer de problemen onderkennen en werken aan de oplossing ervan. Voor Spanje werd het belang van de nieuwe Kustwet belicht (zie DUIN 1989-2). Een aantal landen tenslotte kwam in meer positieve zin aan de orde. Waar het gaat om veiligstelling van gebieden door aankoop van kustgebieden werd gewezen op de belangrijke rol van de "National Trust" in Groot-Brittannië en op de "Conservatoire du Littoral" in Frankrijk. Voor Denemarken kwam de wetgeving ter sprake die de bouw van zomerhuisjes aan banden legt en voor Nederland en West-Duitsland werd onder meer de regelgeving in het Waddengebied benadrukt.

Vanuit de EUDC werd gewezen op de schrikbarende achteruitgang van natuurgebieden langs de Europese kusten, m.n. wat betreft duinen, delta's en wetlands, en op de ecologische gevolgen daarvan. De EUDC-vertegenwoordiger constateerde, dat vanuit de meeste landen weinig concrete beleidsinitiatieven waren aangekondigd om de achteruitgang een halt toe te roepen. Hij zette het beleid van de Nederlandse overheid uiteen als voorbeeld voor een globale aanpak: hoofdfunctie "natuur" voor duinen en Waddenzee, prioritaire inzet van de Natuurbeschermingswet voor deze gebieden en een Natuurbeleidsplan waarin deze gebieden onderdeel uitmaken van een ecologische hoofdstructuur. Door diverse deelnemers aan de conferentie werd deze aanpak onomwonden geprezen. Een aanmoediging voor de Nederlandse regering om haar voortrekkersrol waar te blijven maken! A.S.

EUDC-Congres 1991 in Galway

DUBLIN - In Ierland wordt al druk gewerkt aan de voorbereiding van het 3e Europese Duincongres. De voorbereidingsgroep heeft inmiddels besloten dat het congres zal worden gehouden in de Universiteit van Galway, van 17 t/m 21 juni 1991. Het thema is: "Ecology, geomorphology and management for conservation". Excursies worden gehouden tijdens het congres (Connamara/Burren, 1 dag) en erna (duinterreinen en machairs in de noordelijke helft van Ierland, ca. 5 dagen).

EUDC-leden worden automatisch op de hoogte gehouden via het blad EURODUNES. Zij ontvangen bovendien een korting op het inschrijfgeld.

U kunt lid worden van de EUDC voor f25,- per jaar. Hiervoor en voor verdere informatie: EUDC-Sekretariaat, Postbus 11059, 2301 EB Leiden, tel. 071-131800. A.S.

Mediterrane kusten

IZMIR - Op 19 en 20 oktober 1989 vond te Izmir in Turkije, onder auspiciën van de Raad van Europa, de "Tweede internationale conferentie over de bescherming van mediterrane kusten" plaats. Aan de conferentie namen ongeveer 130 personen deel uit 10 landen.

In de conferentie werd een beeld geschetst van de toestand van met name de Turkse en Griekse kusten. De bijzonder slechte waterkwaliteit rond stedelijke agglomeraties aan de Turkse kust tast de ecologische kwaliteiten van de kust sterk aan. De watervervuiling staat ook internationaal in de aandacht. In het kader van het UNEP Mediterranean Action Plan worden momenteel voor verschillende plaatsen langs de mediterrane kust zogenaamde "environmental mangement studies" uitgevoerd.

Ook met betrekking tot het toerisme werd alom de bezorgdheid geuit dat de "Spaanse griep", de ongecontroleerde groei van toeristische voorzieningen, zich ook in Turkije zou kunnen manifesteren. De laatste 5 tot 10 jaar zijn langs de kust grote concentraties aan toeristische voorzieningen en tweede huizen aangelegd, ondermeer in de directe nabijheid van nationale parken, zoals Nationaal Park Dilek

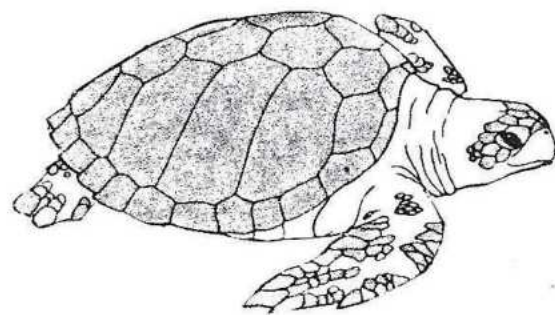
Peninsula (Kusadasi). In Turkije vormt het vigerende planningsysteem een grote belemmering om tot een evenwichtig gebruik van de kusten te komen. Ontwikkelingen worden namelijk vooral getoetst aan "toeristische ontwikkelingsplannen", waarin toeristische belangen centraal staan. De bezorgdheid over deze situatie is gelukkig ook op regeringsniveau aan het doordringen. Onder directe verantwoordelijkheid van de Premier wordt gewerkt aan een interimwet, die (ongecontroleerde) bebouwing voor toeristische doeleinden in een zone van 1 mijl langs de Turkse kust moet voorkomen. Ook is door de Turkse overheid in de Dalyan Baai, een beschermd gebied dat van grote betekenis is voor verschillende schilpadssoorten, een grootschalig toeristisch project afgeblazen. Dit op het moment dat de funderingen van een hotel al waren aangebracht.

De noodzaak voor het nemen van beschermende maatregelen voor de kustzone is ondermeer van essentieel belang voor de Zeeschildpad (*Caretta caretta*), die met name op Turkije en Griekenland is aangewezen. Turkije kent, volgens een inventarisatie van het WWF, momenteel nog ongeveer 17 belangrijke legstranden. R.W.

Kongres over kustduinen

EDINBURG - In mei 1989 is er een internationaal kongres over kustduinen gehouden in Edinburg (Schotland), georganiseerd door de Royal Society of Edinburg. Een kleine honderd deelnemers waren uit alle delen van de wereld naar Schotland gekomen. De drie-daagse bijeenkomst had als thema's: geomorfologie, biologie en gebruik en beheer van kustduinen.

Heel interessant waren de bijdragen over het zandtransport (vooral in de zeereep), over begrazing en over paddestoelen en mycorrhizas. Over deze uiterst gevoelige bodemorganismen is nog maar weinig bekend. Maar zij spelen waarschijnlijk een heel belangrijke rol in de vegetatie en de bodemsuccesie van de duinen. Zure neerslag en vermessing via de lucht kunnen op deze organismen, en dus ook op de ecologie van de duinen, een grote uitwerking hebben.

De excursie ging naar het beroemde duingebied van Tentsmuir, vlak ten zuiden van de stad Dundee aan de monding van de River Tay. Het is een van de weinige duingebieden die nog aangroeien. Dat heeft te maken met aanvoer van sediment door de rivier. Alle bijdragen van het Symposium zullen in een speciaal nummer verschijnen. Dat komt medio 1990 uit.

Inlichtingen kunt u vragen bij: The Royal Society of Edinburg; 22,24 George Str, Edingburgh, Scotland. F.v.M.